Dosarul nr. 2a-4027/25 (2-25085271-02-2a-27112025)
Prima instanţă: Judecătoria Chișinău, sediul Centru, judecător Mazur Nadejda

D E C I Z I E

02 iunie 2026 mun. Chişinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Centru

În componență:
Președintele completului, judecătorul Dimitriu Serghei
Judecătorii Gîrleanu Violeta și Roșca Constantin
Grefier Andriuța Cristina

Examinând în şedinţă publică apelurile declarate de Tcaci Maxim și Ministerul Justiției al Republicii Moldova, împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 17 octombrie 2025, pronunțată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Tcaci Maxim către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, cu privire la încasarea prejudiciului moral cauzat în rezultatul deținerii în condiții contrare prevederilor art. 3 CEDO,

a c o n s t a t a t:

Pretențiile și argumentele reclamantului.

1. La data de 12 iunie 2025 reclamantul Tcaci Maxim s-a adresat în instanța de judecată cu cerere către Ministerul Justiției al RM, cu privire la încasarea din contul statului Republica Moldova a despăgubirii echitabile în cuantum de 611 400 lei (2 unități contravenționale pentru fiecare zi aflate în condiții contrare art. 3 CEDO), cu titlu de compensații pentru prejudiciul moral cauzat prin violarea drepturilor prevăzute de art. 3 din Convenția Europeană pentru Drepturile Omului și a Libertăților Fundamentale, în urma deținerii în condiții inumane și cauzării suferințelor morale considerabile în custodia statului și a drepturilor persoanei deținute.
2. Menționează că prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 18 decembrie 2023, s-a constatat faptul că condamnatul Tcaci Maxim a fost deținut în Penitenciarul nr.17 Rezina, în condiții contrare prevederilor art. 3 CEDO, în total - 6 114 (șase mii o sută paisprezece) zile. Instanța a constatat că condamnatul este în drept să înainteze acțiune civilă. La data de 12 martie 2025, Colegiul penal al Curții de Apel Nord a respins ca nefondat recursul directorului Penitenciarului nr.17-Rezina, Dascal Veaceslav, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 18 decembrie 2023, privind admiterea plângerii condamnatului Tcaci Maxim înaintată împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție care conform jurisprudenței Curții Europene Drepturilor Omului.
3. Afirmă reclamantul Tcaci Maxim, că pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr.17-Rezina s-a confruntat cu condiții ce au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției

şi au atins pragul de severitate contrar art. 3 din Convenție, condițiile respective fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat. Reclamantul s-a aflat în condiții inumane şi degradante pe o perioadă de 6 114 de zile, echivalent cu circa 16, 8 ani, fapt constatat prin încheierea irevocabilă a unui tribunal național de plină jurisdicție, în condiții contrare art.3 CEDO, care este extrem de mare şi practic imposibilă de imaginat pentru un stat de drept care tinde la valorile şi aspirațiile drepturilor şi libertăților europene. Reclamantul s-a confruntat în custodia statului cu condiții inumane şi degradate, precum: în celula de deținere, din cauza lipsei patului pentru a cincea persoană, Tcaci Maxim fost nevoit să doarmă pe saltea jos între două rânduri de paturi cu două etaje; în celulă era foarte întuneric din cauza lipsei suficiente a luminii artificiale care era întreruptă conform unui grafic, lumina naturală a zilei cu greu pătrundea în celulă datorită unui număr mare de gratii cu ochiul mic; în celulă se simțea un miros puternic de umezeală şi a fumului de țigarete, din cauza lipsei condițiilor pentru spălarea şi uscarea hainelor, deținuții erau nevoiți să usuce hainele direct în celulă; ventilare nu exista deloc, ca persoană care nu fumează reclamantul era nevoit să înghită un volum considerabil de toxine periculoase pentru viață şi sănătate produse de tutun; veceul din celulă era amplasat în colț, fără a fi separat de spațiul locativ, iar ușă, lavoar şi alt inventar de primă necesitate pentru respectarea igienei personale lipsea, toate mirosurile necesităților fiziologice se răsturnau pe întreaga celulă; condițiile antisanitare au determinat ca insectele şi paraziții să fie o parte integrantă a vieții din detenție; accesul la baie a fost foarte restricționat, doar odată în 7 zile sau 10 zile era posibilă baia pe 10 minute, cu temperaturi inadmisibil de joase, la fel şi celula nu era încălzită suficient, în anotimpul rece a anului reclamantul înghețа în celulă, iar din cauza ferestrei deteriorate şi parțial fără sticlă, răceala era un fenomen obişnuit în penitenciarul respectiv; în Penitenciarul 17-Rezina nu se desfăşura nicio o activitate socială, culturală, educațională sau muncă utilă, circa 22 de ore, reclamantul era plasat doar în celulă, în condiții degradante; asistența medicală se acorda doar în cazul în care condamnatul nu mai putea să se mişte, lipsea în totalitate asigurarea condamnaților cu pastile elementare de răceală şi gripă, procedura de prevenire a maladiilor sau depistarea bolilor la faza lor incipientă nu era posibilă, nici prevăzută; hrana de calitate nesatisfăcătoare şi distribuită în proporții foarte mici, ce cauza o permanentă foamete; în penitenciar nu au fost niciodată respectate regimurile de detenție pentru condamnații pe viață, deținuții la regim inițial, comun şi înlesnit au fost deținuți haotic unii cu alții după placul administrației penitenciarului, nerespectarea condițiilor de regim în penitenciar a cauzat imposibilitatea deplasării condamnaților pe viață aflați în regim comun, în sectorul de detenție; deşi, reclamantul a fost evaluat ca persoana care nu prezintă pericol iminent pentru personalul penitenciar şi alți condamnați, zilnic a fost percheziționat minuțios de fiecare dată când părăsea celula de deținere, contrar prevederilor pct.95 din SEPC unde este expres stipulat că, condamnaților pe viață se aplică cătuşele şi măsurile de siguranță cu percheziționarea în timpul deplasării pe teritoriul penitenciarului, doar în cazul când persoana condamnată pe viață refuză evaluarea psihologică sau prezintă pericol iminent pentru cei din jur (a se vedea cauza Piechowicz v. Polonia, 2012 p.166-178, unde Curtea Europeană a constatat că gravitatea infracțiunii comise şi clasificarea inițială a unui condamnat drept periculos nu justifică

aplicarea unui regim special şi foarte strict pe tot parcursul executării pedepsei.

4. Mai indică reclamantul că supunerea persoanei condamnate la măsuri draconice (aspre) de securitate poate constitui o încălcare a art.3 CEDO. Din cauza lipsei sau insuficienței asistenței stomatologice medicale în penitenciarul menționat, reclamantul a pierdut aproape jumate din dinți, fără posibilitatea recuperării acestora pe cale naturală, ceea ce afectează grav mestecarea hrănii şi probleme ulterioare digestive; pe parcursul detenției, reclamantul a mai fost transferat în celula nr.07 (blocul de regim I), nr. 36 şi celula nr. 30 de la (blocul de regim II), în celulele respective, condițiile de detenție au fost la fel groaznice, nesatisfăcătoare şi contrare art.3 din Convenție: condițiile în celulă au fost similare celor menționate sus cu încălcarea spațiului minim de detenție unanim recunoscute la nivel național şi internațional de 4m² pe persoană; executarea pedepsei în celulele aflate la blocul de regim nr. II a fost o adevărată tortură şi încercare psihologică şi morală, dat fiind faptul că celulele de deținere a condamnaților pe viață au fost şi sunt vizavi de celulele în care se deținеau condamnații cu închisoarea şi violatorii aspri a regimului de detenție, adunați din toate colțurile țării, fiecare zi şi noapte. Acești condamnați a căror conduită poate fi estimată ca inadecvată, strigau, se automutilau, băteau în uşă, înjurau personalul penitenciar şi pe alți condamnați, incendiau cu foc saltelele şi celulele de deținere, provocând dezastru toxic pe întreg blocul, deteriorau şi rupeau caloriferele de încălzire centralizată, provocând inundații, toate acestea nu aveau sfârşit zi şi noapte, era imposibil să te odihnești, să dormi sau pur şi simplu să stai în liniște 5 minute.
5. Prin urmare, cuantumul despăgubirii de 611 mii 400 lei, ce constituie 2 unități convenționale pentru fiecare zi aflate în condiții degradante este unul minim, deplin justificat şi legal, constituind o reparare echitabilă şi proporțională a drepturilor şi libertăților încălcate în custodia statului. La soluționarea acestui tip de plângeri, legiuitorul conform art. 473^4 alin.(6) Cod de procedură penală, a prevăzut că în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473^2 alin. (3), persoanele condamnate nu pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei, dar pot înainta o acțiune civilă. În jurisprudența constantă, Curtea Europeană a statuat cu valoare de principiu că art. 3 din Convenție consfințește una din valorile fundamentale ale unei societăți democratice, prohibind în termeni absoluți tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante indiferent de circumstanțe, de comportamentul victimei sau de infracțiunea de săvârşirea căreia este acuzată victima. Dreptul de a nu fi supus la torturi, tratamente inumane şi degradante, este un drept intangibil, nefiind permis a i se aduce limitări nici măcar în circumstanțe care pot pune în pericol suveranitatea națională, aspect care îl diferențiază de majoritatea drepturilor protejate de Convenție. De asemenea, de la prevederile art.3 nu se poate deroga, în temeiul art.15 din Convenție, în timp de război sau chiar dacă există un pericol public, care amenință viața națiunii. Prin prisma Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăților Fundamentale, unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care presupune că partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Astfel, modul de acordare a satisfacției echitabile trebuie determinat în raport cu prejudiciul moral suferit, gravitatea acestuia, importanța și consecințele sale pentru victimă.

6. Reține reclamantul că instanțele de judecată urmează să primească cererea cu privire la despăgubire şi să o soluționeze conform procedurii civile, aplicând direct prevederile Convenției Europene şi jurisprudența Curții Europene. Curtea Europeană examinează şi apreciază dacă prin încălcarea unui drept garantat de Convenție, persoanei i-a fost cauzată frustrare, indignare, neliniște sau stres. Acestea urmează a fi compensate cu titlu de prejudiciu moral. Mărimea prejudiciului moral urmează să fie proporțională cu sumele acordate de Curtea Europeană în cauze similare, adică în cauze care vizează violări similare ale Convenției şi care sunt îndreptate împotriva Republicii Moldova sau a țărilor cu un nivel de dezvoltare economică comparabil cu cel al Republicii Moldova. Sarcina probării mărimii prejudiciului moral îi revine reclamantului şi se apreciază individual pentru fiecare caz, luându-se în considerație argumentele ambelor părți şi jurisprudența Curții Europene.
7. Potrivit jurisprudenței Curții Europene, instanțele judecătorești naționale vor putea acorda cu titlu de prejudiciu moral, pentru violarea art. 3, 5 şi 8 din Convenție, următoarele compensații, care urmează a fi plătite în lei moldovenești: - violarea art.3 din Convenţie - 3000 - 5000 euro, sau, în dependență de caz, suma poate fi majorată; - violarea art.5 din Convenție - 600 - 30000 euro; - violarea art.8 din Convenție 1000 - 10000 euro. Mărimea prejudiciului se va încasa din bugetul de stat, gestionat de Ministerul Finanțelor, prin intermediul Ministerului Justiției. În context, prejudiciul moral este acel prejudiciul care rezultă dintr-o atingere adusă intereselor personale şi care se manifesta prin suferințe fizice şi/sau psihice pe care le resimte victima. Pentru repararea prejudiciului moral, este necesară întrunirea anumitor condiții obligatorii: existența prejudiciului, demonstrat prin explicațiile părților şi a persoanelor terțe; depozițiile martorilor; probele scrise (înscrisurile); dovezile materiale; concluziile experților. Este de remarcat că mărimea pagubei morale se bazează pe caracterul suferințelor morale, fizice, cauzate în fiecare caz concret, iar criteriile de evaluare a prejudiciului moral sunt - gradul şi caracterul suferințelor fizice şi psihice manifestat prin intensitatea acestora (‚durere puternică", „durere suportabilă", „durere slabă", „durere insuportabilă", etc.). Caracterul suferințelor trebuie privite în legătură cu particularitățile individuale ale persoanei prejudiciate, privite sub două aspecte diferite: suferințele fizice, ce presupune durerea, sufocația, voma şi amețeli, mâncărime, reacții alergice şi alte senzații dureroase; suferințele morale (psihice), ce presupune frica şi rușinea, tristețea şi neliniștea, umilirea, stresul emoțional, şi alte emoții negative. Pentru determinarea mărimii compensaţiei, trebuie de luat în considerație nu tipul (caracterul) unor sau altor suferințe fizice sau psihice, ci caracterul şi importanța acelor valori nemateriale (nepatrimoniale), cărora le-a fost cauzat prejudiciul. Luând în considerație totalitatea efectelor cumulative ale condițiilor proaste de detenție, precum şi intensitatea, gravitatea şi durata încălcării, având în vedere principiile proporționalității şi echității, dificultățile cauzate de condițiile inumane de detenție cu care s-a confruntat reclamantul pe parcursul unei perioade lungi, condițiile au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției şi au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenţie, iar condițiile menționate sunt suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul în cauză cu o despăgubire morală adecvată și echitabilă a drepturilor şi libertăților fundamentale violate cu stabilirea unei despăgubiri materiale în valoare de 2 unități convenționale echivalente cu 100 lei pentru fiecare zi aflate în condiții

contrare art.3 CEDO.

8. Notează Tcaci Maxim că prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 18 decembrie 2023, s-a constatat faptul că acesta a fost deținut în custodia statului 6 114 zile, în condiții contrare art. 3 CEDO. Prin decizia irevocabilă a Colegiul penal al Curții de Apel Nord din 12 martie 2025 a fost menținută încheierea menționată fără modificări. Astfel, încheierea Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 18 decembrie 2023 a obținut putere de lucru judecat. Instanțele de judecată au stabilit că în condițiile art. 473^4 alin. (6) Cod de procedură penală, condamnatul Tcaci Maxim este în drept să înainteze acțiune civilă în instanța de judecată. Din perspectiva normelor legale citate mai sus, cerința reclamantului Maxim Tcaci cu privire la încasarea prejudiciului moral este întemeiată și urmează a fi admisă, prin adjudecarea în contul reclamantului a sumei de 611 mii 400 lei (șase sute unsprezece mii patru sute lei) cu titlu de prejudiciu moral, sumă pe care o consideră echitabilă şi rezonabilă.

Poziția instanței de fond.

9. Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 17 octombrie 2025 a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată formulată de Tcaci Maxim către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, cu privire la încasarea prejudiciului moral cauzat în rezultatul deținerii în condiții contrare prevederilor art. 3 CEDO.
10. S-a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al R. Moldova în beneficiul lui Tcaci Maxim prejudiciul moral cauzat în rezultatul deținerii în condiții contrare prevederilor art. 3 CEDO în mărime de 305 700 (trei sute cinci mii șapte sute) lei.

În rest, acțiunea s-a respins ca neîntemeiată.

11. Pentru a hotărî astfel, prima instanță a reținut cu referire la materialele cauzei că cererea de chemare în judecată formulată reclamantul Tcaci Maxim este parțial întemeiată, ținând cont de prevederile art. 2036, 2037 Cod civil, art. 473^4 Cod de procedură penală, reieșind din calculul de o unitate convențională pentru fiecare zi de detenție în condiții precare.
12. La stabilirea sumei respective, instanța a ținut cont de persoana reclamantului, circumstanțele cauzei, de faptul că detenția în asemenea condiții a generat efecte negative semnificative asupra stării emoționale și psihologice ale acestuia. În astfel de situații, prejudiciul moral este prezumat, nefiind necesară dovedirea exactă a intensității suferințelor, întrucât însăși constatarea încălcării art. 3 CEDO justifică acordarea unei compensații morale. La stabilirea cuantumului sumei, instanța a avut în vedere: durata detenției în condiții improprii; gradul de disconfort și suferință psihică produse; practica CEDO, potrivit căreia compensațiile pentru asemenea încălcări variază între 2.000 și 10.000 Euro, în funcție de durata și gravitatea condițiilor; nivelul de trai și realitățile socio-economice din Republica Moldova; jurisprudența internă în cauze similare. Raportat la criteriile respective, instanța a considerat rezonabilă suma de 305 700 (trei sute cinci mii șapte sute) lei, echivalentă unei despăgubiri echitabile, care reflectă în mod proporțional prejudiciul moral cauzat reclamantului.

Solicitarea apelantului.

13. Nefiind de acord cu hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 17 octombrie 2025, la

data de 20 octombrie 2025, Ministerul Justiției al RM a declarat apel împotriva hotărârii instanței de fond, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii instanței de fond în partea admiterii acțiunii și emiterea unei noi hotărâri prin care cererea înaintată să fie respinsă integral.

14. La data de 20 octombrie 2025 (conform factorului poștal) Tcaci Maxim a declarat apel împotriva hotărârii instanţei de fond, solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii instanței de fond în partea respingerii încasării cuantumului prejudiciului moral și emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

Argumentele părților.

15. *În susținerea apelului*, apelantul Ministerul Justiției al RM a indicat că la examinarea cauzei în fond, instanţa a ținut cont parțial de dovezile şi probele prezentate de către Ministerul Justiției, fapt ce a determinat examinarea superficială a materialelor dosarului, fiind emisă în acest sens o hotărâre unilaterală şi neîntemeiată. Potrivit prevederilor art. 473^4 alin. (5) Cod de procedură penală, în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art. 473^2 alin. (3) Cod de procedură penală, instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei în condițiile alin. (4) din prezentul articol, iar în privința perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei bănești în mărime de până la 2 unități convenționale pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție. În acest context, legiuitorul a instituit o limită flexibilă în ceea ce priveşte cuantumul despăgubirilor bănești, astfel încât la aprecierea sumei despăgubirilor ce urmează a fi acordate, judecătorul poate aplica până la 2 unități.
16. Conchide că instanţa de fond a aplicat greșit normele de drept privind cuantificarea prejudiciului, iar prevederile art. 473^4 alin. (5) Cod procedură penală nu instituie o obligație automată de compensare. Prin urmare, fiecare caz în parte urmează a fi apreciat reieșind din circumstanţele speței, iar soluția urmează a fi motivată clar, argumentat şi explicit, atât în fapt, cât şi în drept, pentru a înțelege temeiurile care au format convingerea instanţei de a acorda despăgubirea în limita maximă de 2 unități convenționale pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție, fapt care nu se regăsește. Prin urmare, compensarea prejudiciului nu se stabileşte doar pe zi, ci în funcție de intensitatea suferințelor, efectele negative asupra condamnatului şi vulnerabilitatea.
17. Indică că atât instanțele naționale, cât şi Curtea Europeană a Drepturilor Omului, apreciază critic condițiile de detenție din penitenciarele moldovenești, fiind pronunțate mai multe hotărâri prin care s-a constatat violarea drepturilor omului prin deținerea în condiții degradante, cu acordarea despăgubirilor cuvenite. Cu referire la constatarea deținerii în condiții contrare prevederilor art. 3 CEDO în pentru o perioadă de 6 114 zile, prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 13 martie 2025, instanţa de fond la examinarea cauzei cu privire la compensarea prejudiciului, a tratat întreaga perioadă ca fiind uniform inumană şi urmează a fi acordată compensarea pentru fiecare zi în egală măsură, deși condițiile în timp au fost variabile ce țin renovări şi modificări ale condițiilor de detenție. Însă, nu a fost analizat aspectul ce ține de comportamentul reclamantului/intimatului Tcaci Maxim, nefiind accentuat faptul în hotărâre dacă au fost ori nu efectuate sesizări, demersuri către

administrația penitenciarului, deci nu se constată cauzarea unui prejudiciu în cazul în care nu există documente prin care administrația ar refuza acordarea asistenței medicale sau alte cerințe ale deținutului, la necesitatea acestuia. Totuși, urmează a fi luat în considerare aspectul că potrivit mai multor rapoarte către Guvernul Republicii Moldova cu privire la vizite ad-hoc în Republica Moldova, realizate de Comitetul European pentru Prevenirea Torturii şi Tratamentelor Degradante (CPT) (întocmite urmare vizitelor a instituțiilor penitenciare), CPT deși şi-a exprim at repetat preocupările cu privire la situațiile din instituțiile penitenciare, totuși, a constatat că situațiile materiale de detenție din cadrul instituțiilor penitenciare sunt satisfăcătoare.

18. Consideră apelantul că hotărârea Judecătoriei Chişinău, sediul Centru nu corespunde tuturor normelor de drept, nu este una clară şi înțeleasă, nu răspunde în mod sigur şi expres la toate cererile şi obiecțiile formulate, ori, principiul procesului echitabil reclamă că hotărârea trebuie să fie motivată, astfel încât justițiabilul să cunoască motivele care l-au făcut pe judecător să adopte una sau altă soluție, lipsa motivării unei decizii judiciare punând în pericol dreptul la un proces echitabil. Jurisprudența CtEDO în repetate rânduri a statuat necesitatea motivării hotărârilor instanţei, unde funcția unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanţei, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanţei de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse.
19. Mai menționează apelantul că în susținerea netemeiniciei hotărârii, instanța de fond la adoptarea soluției, nu a demonstrat în mod logic deplina concordanță dintre soluția din cauza respectivă şi realitate, a interpretat eronat normele de drept material ce țin de încasarea despăgubirii. Or suma dispusă a fi încasată de la bugetul de stat de 305 700 (trei sute cinci m ii şapte sute) lei în beneficiul lui Tcaci Maxim raportat speței nu a fost probată de probe pertinente, concludente şi verosimile, ori, în jurisprudența CEDO, compensațiile sunt calculate proporțional cu gravitatea efectivă a încălcării. În această ordine de idei, cuantumul prejudiciului acordat urma a fi apreciat din perspectiva severității condițiilor de detenție reclamate, care nu se încadrează în limita maximă prevăzută de art. 473^4 alin. (5) Cod de procedură penală.
20. *În susținerea apelului apelantul Tcaci Maxim* a indicat că contestă în parte hotărârea instanței de fond, și anume, sub aspectul cuantumului despăgubirii încasate, solicitând majorarea despăgubirii de la 305 700 lei la 611 400 lei, echivalentul a 100 lei per/zi x 6 114 zile, conform plafonului legal solicitat şi constatat de instanța națională în cauzale similare pentru fiecare zi de detentei în condiții contrare art.3 CEDO, cu menținerea restului dispozițiilor hotărârii.
21. Afirmă apelantul că instanţa a stabilit 50 lei per/zi fără fundament legal, sub minimul legal de 100 lei per/zi, o încălcare constatată irevocabil a art.3 CEDO pe o perioadă de 16 ani și 8 luni în condiții permanente degradante (saltea pe podea, frig, lipsa baie, lumină, ventilație, hrană insuficientă, cătușe zilnice, etc). Instanţa a confirmat faptul dat în hotărârea contestată. Însă, aceasta nu este o speță obișnuită, ci una structurală, sistemică, cu un caracter agravant, impunând aplicarea plafonului maxim legal. Despăgubirea trebuie să fie efectivă, conform

art.13 şi art.41 CEDO. Condamnarea pe viață exclude reducerea pedepsei, deci singurul remediu este cel financiar. Fixarea cuantumului la 50 lei per/zi este o reducere arbitrară, neprevăzută în lege. Or, suferința psihologică acumulată în 16 ani și 8 luni constituie tortură psihologică.

22. Mai indică apelantul că nu este mare suma solicitată cu titlu de despăgubire, ci durata încălcării este fără precedent, mai mult de 16 ani şi 8 luni în condiții inumane nu pot fi compensate cu valori simbolice (a se vedea cauza Străin c. România - interzice explicit compensațiile simbolice). Așa cum şi compensația pentru tratament degradant nu depinde de nivelul economic al statului, or, despăgubirea trebuie să fie efectivă, nu simbolică. Statul nu poate invoca situaţia bugetară pentru a reduce o compensație care trebuie să fie efectivă (a se vedea cauza Scordino c. Italia (MC). Precedentul real este durata excesivă şi ilegală a detenției, 6 114 zile, ci nu cuantumul. Statul creează precedentele negative prin încălcări al art.3 CEDO, nu reclamantul prin cereri de reparare. Hotărârea atacată invocă nivelul de trai ca argument pentru reducerea sumei, ceea ce contravine art. 41 CEDO; Recomandării CSJ nr.8/2012; art.4 din Constituție, care reglementează prioritatea tratatelor internaționale.
23. Invocă apelantul o discriminare directă față de condamnații pe viață cu același statut, care consolidează poziția ființei umane în cadrul valorilor ocrotite de stat. Statul se obligă să respecte și să ocrotească persoana, iar Constituția stabileşte că respectarea şi ocrotirea persoanei sunt plasate pe primele poziții în categoria obligațiilor statului. Legea Supremă statuează principiul egalității tuturor cetățenilor în faţa legii şi a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială. Esența normei respective constă în faptul că toți cetățenii au aceleași drepturi, libertăți fundamentale şi îndatoriri, exercitarea cărora este asigurată de către stat fără discriminare. Accesul liber la justiție constituie un principiu fundamental al organizării oricărui sistem democratic, astfel încât el are semnificații deosebite şi pentru dreptul procesual. Facilitatea oricărei persoane de a introduce, după libera sa apreciere, o acțiune în justiție, implicând astfel obligaţia corelativă a statului ca prin instanţa competentă să soluționeze aceste acțiuni, reprezintă practic liberul acces al persoanei la justiţie.
24. Consideră Tcaci Maxim că despăgubirea acordată trebuie să fie suficient de ridicată pentru a avea efect preventiv, or reducerea la 50 lei - anulează acest efect. Principiile generale şi normele dreptului internațional şi ale tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, constituie elemente ale dreptului procesual civil şi dau naștere nemijlocit drepturilor şi libertăților omului în procesul civil. Caracterul „structural” şi „continuu” ale încălcărilor în timp de 16 ani și 8 luni zilnic, de tratament degradant; în același penitenciar; în aceleași condiții proaste constatate; fără intervenția statului pentru a le înlătura. Acest caracter structural obligă instanţa să aplice maximul legal, altfel reparația devine formală. Această perioadă extinsă de detenție 6 114 zile în condiții necorespunzătoare constituie, prin ea însăși o atingere gravă adusă demnității umane şi integrității psihice a persoanei. Instanţa de apel trebuie să ia în considerație că fiecare zi petrecută în asemenea condiții a generat un prejudiciu moral distinct, manifestat prin suferință psihică, disconfort şi diminuarea calității vieții în detenție. Prin urmare, reclamantul are dreptul la reparație echitabilă pentru

prejudiciul suportat.

25. *La data de 29 aprilie 2026 (conform factorului poștal) Tcaci Maxim a depus referință asupra cererii de apel declarate de Ministerul Justiției al RM, solicitând respingerea acestuia.*
26. În susținerea referinței Tcaci Maxim a indicat că este inadmisibil argumentul Ministerului Justiției precum că reclamantului nu a prezentat careva documente justificatoare prin care administrație ar refuza asistență medicală sau alte cerințe ale deținutului, deoarece la examinarea cauzei în materie penală privind constatarea deținerii reclamantului în condiții contrarea art.3 CEDO, a fost detaliat studiat dosarul personal a lui Tcaci Maxim pe perioada detenției, fapt ce a determinat instanţele să constate încălcarea art.3 din Convenţie, iar în virtutea prevederilor art.123 alin.(2) şi alin.(3) Cod de procedură civilă, faptele stabilite printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă într-o cauză civilă soluționată anterior în instanţa de drept comun sau în instanţa specializată sunt obligatorii pentru instanţa care judecă cauza şi nu se cer a fi dovedite din nou şi nici nu pot fi contestate la judecarea unei alte cauze civile la care participă aceleași persoane.
27. Mai indică Tcaci Maxim că la data de 01 ianuarie 2019 a intrat în vigoare remediul național de constatare, în substanță, a încălcării prevederilor art.3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, care a fost introdus prin Legea nr.272/2018 pentru modificarea unor acte legislative. Acest remediu a fost introdus în scopul executării hotărârii cvasi-pilot Shishanov c. Moldova), unde CEDO a concluzionat că autoritățile naționale trebuie să pună în aplicare fără întârziere un recurs sau o combinație de remedii cu efecte preventive şi compensatorii, şi în fapt, să garanteze căi de atac eficiente pentru încălcări ale CEDO ca urmare a condițiilor de detenție necorespunzătoare în Republica Moldova (c. Shishanov vs. Republica Moldova, cererea nr. 11353/06, §139). Ori, Penitenciarul nr.17 Rezina a fost înființat în perioada dominării sovietice în RSSM, pentru persoanele dependente de alcool. Infrastructura nu a fost adaptată după nevoile instituției penitenciare de tip închis, nemaivorbind de condiții de detenție conform standardelor europene. Prin urmare, condițiile de detenție în Penitenciarul nr. 17 Rezina sunt degradante, contrar art.3 CEDO. Faptul dat este demonstrat prin numeroase decizii irevocabile pronunțate în materie penală în privința altor condamnați la pedeapsa detenției pe viață care s-au deținut şi continuă să se dețină împreună cu reclamantul Tcaci Maxim. Ministerul Justiției, organul care reprezintă statut în domeniul executării pedepsei penale, în loc să întreprindă măsuri concrete, în vederea lichidării încălcărilor grave ale drepturilor şi libertăților fundamentale ale omului în penitenciarele din Republica Moldova, prin prisma art.3 CEDO, încearcă să intervină cu explicații absurde şi inadmisibile în faţa instanţelor de judecată pentru a obţine o decizie favorabilă.
28. <u>În ședința instanței de apel</u>, participanții la proces fiind citați în mod legal nu s-au prezentat, apelantul Tcaci Maxim solicitând examinarea cauzei în lipsa sa.

Aprecierea instanței de apel.

29. *Analizând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces și a materialelor din dosar, Colegiul consideră ambele apeluri*

declarate ca fiind neîntemeiate şi care urmează a fi respinse, din următoarele considerente.

30. În conformitate cu art. 373 Cod de procedură civilă, *instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor şi obiecțiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanțelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanța de apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanță. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situație mai dificilă decât aceea din hotărârea atacată cu apel, cu excepția cazurilor când consimte şi când hotărârea este atacată şi de alți participanți la proces".*
31. Potrivit art. 385 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă, *instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul şi să mențină hotărârea primei instanțe.*
32. Completul de judecată reține că instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reținându-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însușirea motivelor instanței inferioare. (Hirro Balani c. Spaniei, nr. 18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).
33. Potrivit recomandărilor Avizului nr.11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniştri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătoreşti, o motivare şi o analiză clară sunt cerințele fundamentale ale hotărârilor judecătoreşti şi un aspect important al dreptului la un proces echitabil.
34. Totodată, Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al apelantului, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea Gard Ruiz vs Spania (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag.26, Moreira Fereira vs Portugalia (nr.2) (Marea Cameră), 11 iulie 2017, parag.84,98).
35. Conform prevederilor art. 118 alin. (1) Cod de procedură civilă, *fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor şi obiecțiilor sale, dacă legea nu dispune altfel.*
36. În conformitate cu art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, *instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.*
37. Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ al Curții de Apel Centru, ținând cont că obiect al apelurilor, așa cum rezultă din instrumentul respectiv de atac, reprezintă dezacordul parțial al apelantului Tcaci Maxim cu hotărârea instanței de fond, anume în partea respingerii acțiunii, iar al apelantului Ministerul Justiției al RM cu hotărârea primei instanțe în partea admiterii acțiunii, va verifica legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în

limitele respective.

38. Astfel, probatoriul administrat în speță atestă că prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 18 decembrie 2023 a fost admisă plângerea condamnatului Tcaci Maxim și constatat faptul că condamnatul Tcaci Maxim a fost deținut în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și poate înainta o acțiune civilă în vederea compensării prejudiciilor suportate pentru detenția sa în condiții contrare art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale pentru perioada nominalizată (f. d. 16).

43. Încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 18 decembrie 2023 a fost contestată cu recurs de către Penitenciarul nr. 17 Rezina, astfel încât Curtea de Apel Nord în urma examinării recursului a emis la data de 12 martie 2025 decizia cu privire la respingerea acestuia și menținerea încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 18 decembrie 2023 (f.d.21).

44. În conformitate cu art. 473^4 alin. (4), (5), (5^1) Cod de procedură penală, în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art. 473^2 alin. (3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. Instanța de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat. În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art. 473^2 alin. (3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei în condițiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privința perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului, din contul bugetului de stat, a *sumei băneşti în mărime de până la 2 unităţi convenţionale pentru fiecare zi de detenţie în condiţii precare*, precum și a costurilor și cheltuielilor aferente. În cazul constatării faptului că condamnatul a fost deținut în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și perioada încălcării condițiilor de detenție este mai mică de 10 zile, instanța de judecată dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei bănești în mărime de până la 2 unități convenționale pentru fiecare zi de detenție în condiții precare.

45. Instanța de apel constată că Tcaci Maxim a fost deținut în Penitenciarul nr. 17 - Rezina, în perioadele 26.06.2006 - 22.12.2010, 29.12.2010 - 06.05.2011, 20.05.2011 - 13.12.2013, 20.12.2013 - 15.04.2015, 22.05.2015 - 11.08.2015, 22.08.2015 - 26.02.2016, 09.03.2016 - 20.10.2016, 01.11.2016 - 19.02.2018, 26.03.2018 - 17.04.2018, 17.05.2018 - 14.06.2018, 25.06.2018 - 10.09.2018, 10.10.2018 - 08.11.2018, 15.11.2018 - 18.03.2019, 01.04.2019 - 23.08.2020, 21.09.2020 - 04.12.2023, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale, în total 6 114 zile, în calitate de condamnat.

46. Analizând probele administrate, instanța de apel atestă corectitudinea constărilor primei instanțe, conform cărora Tcaci Maxim a fost deținut pe o perioadă totală de 6 114 zile în condiții care încalcă standardele minime prevăzute de art. 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, dispoziție ce interzice orice formă de tratament inuman sau degradant.

Această durată considerabilă a detenției în condiții improprii relevă o încălcare de o gravitate sporită, ce a generat un prejudiciu moral continuu și acumulativ. Fiecare zi de detenție în condiții precare constituie o atingere distinctă adusă demnității umane, având drept consecință suferință fizică și psihică, sentiment de umilire și pierderea încrederii în autoritățile statului.

47. Legiuitorul, prin dispozițiile art. 473⁴ alin. (5¹) Cod de procedură penală, a consacrat principiul potrivit căruia instanța de judecată dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a unei sume bănești de până la 2 unități convenționale pentru fiecare zi de detenție în condiții contrare art. 3 din Convenție. Această normă are menirea de a garanta un remediu efectiv, în sensul jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, care impune statelor să ofere compensații reale și adecvate victimelor tratamentelor inumane în detenție.
48. În acest context, Completul judiciar subliniază faptul că stabilirea cuantumului despăgubirii trebuie să reflecte proporționalitatea între gravitatea încălcării și prejudiciul suferit, luând în considerare durata detenției, condițiile concrete constatate și impactul acestora asupra integrității fizice și psihice a persoanei. În cazul de față, durata de aproape 16, 8 ani de detenție în condiții precare determină necesitatea acordării unei despăgubiri corespunzătoare, capabile să compenseze efectiv suferința cauzată lui Tcaci Maxim. În raport cu circumstanțele concrete ale cauzei, instanța de apel consideră că aprecierea dată de instanța de fond la stabilirea despăgubirii în cuantum de 1 unitate convențională pentru fiecare zi de detenție în condiții precare reprezintă o măsură proporțională și justificată, care asigură o reparație efectivă a suferințelor morale și fizice la care reclamantul a fost supus. Cuantumul respectiv constituie o compensare echitabilă, menită să reflecte gravitatea încălcării drepturilor sale fundamentale, durata semnificativă a detenției și efectele negative profunde asupra demnității și sănătății sale psihice.
49. În acest sens, instanța de apel va respinge argumentele apelantului Ministerul Justiției al RM precum că acțiunea formulată de Tcaci Maxim este una neîntemeiată și nu a fost probată în mod documentar, or aceste argumente contravin principiilor consacrate de art. 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și art. 473⁴ alin. (5¹) din Codul de procedură penală, art. 123 Cod de procedură civilă.
50. Pe de altă parte, contrar argumentelor invocate de apelantul Tcaci Maxim, se atestă că nivelul despăgubirii stabilit de către instanța de fond respectă principiul echilibrului just între interesele individului și obligațiile statului, garantând o compensație reală și adecvată, dar și proporțională cu capacitatea statului de a-și asuma răspunderea pentru încălcarea drepturilor fundamentale. Prin urmare, cuantumul de 1 unitate convențională pe zi reflectă un echilibru echitabil între gravitatea suferinței aferentă condițiilor de detenție și obligația statului de a oferi o reparație efectivă, în conformitate cu exigențele Convenției și ale legislației interne.
51. În același context, instanța de apel va respinge argumentul apelantului Tcaci Maxim precum că instanța de fond urma a dispune încasarea sumei de 611 400 lei cu titlu de despăgubire, ori, suma solicitată cu titlu de prejudiciu moral cauzat în rezultatul deținerii în condiții contrare art. 3 CEDO este vădit exagerată în raport cu criteriile obiective de determinare a despăgubirilor pentru prejudiciul moral cauzat prin detenție în condiții precare. Ori,

evaluarea prejudiciului trebuie să se întemeieze pe principiul proporționalității și pe jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, potrivit căreia despăgubirea trebuie să fie suficientă pentru a reprezenta o reparație efectivă, dar fără a genera o îmbogățire nejustificată.

52. În considerarea dispozițiilor art. 473⁴ alin. (5¹) Cod de procedură penală, instanța apreciază că acordarea despăgubirii în cuantum de 1 unitate convențională pentru fiecare zi de detenție executată în condiții contrare art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale constituie o măsură echitabilă și proporțională cu gravitatea încălcării. Aceasta asigură reclamantului o compensație reală și adecvată pentru suferințele morale și fizice suportate, fără a depăși limitele rezonabile stabilite de lege. Cuantumul respectiv este suficient pentru a repara în mod efectiv prejudiciul moral și psihologic cauzat reclamantului de detenția îndelungată în condiții necorespunzătoare, reflectând totodată un echilibru just între interesele persoanei vătămate și obligațiile statului de a asigura respectarea drepturilor fundamentale. O sumă mai mare ar fi disproporționată față de standardele legale și jurisprudențiale aplicabile.
53. Mai mult, mărimea de 2-ă unități convenționale constituie un plafon maxim stabilit de legiuitor, lipsnd un plafon minim, iar în condițiile speței, un cuantum mediu de 1 unitate convențională pentru fiecare zi de detenții în condiții incompatibile cu art. 3 din Convenție, este adecvat circumstanțelor faptice de detenție ale apelantului Tcaci Maxim, stabilite irevocabil prin Încheierea Judecătoriei Orhei din 18 decembrie 2023 (f. d. 16-20), care sunt obligatorii asupra aspectelor constatate și nu necesită a fi reapreciate prin prisma art. 123 Cod de procedură civilă. Din aceleași considerente se resping argumentele declarative ce țin de referire la alte cauze de către apelantul Tcaci Maxim, deoarece suma legal prezumată și pasibilă de a fi încasată: de la 1 leu la 100 lei, este pasibilă diferențierii în dependență de circumstanțele concrete ale fiecărui caz în parte.
54. Astfel, din conținutul Încheierii Judecătoriei Orhei din 18 decembrie 2023 (f. d. 16-20), se atestă descrierea generală a condițiilor în locul de detenție a apelantului Tcaci Maxim, în baza Rapoartelor anuale ale CPT, lipsind invocarea și constatarea unor circumstanțe speciale și deosebite aferente detenției persoanei apelantului.
55. *Completul de judecată, verificând legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate prin prisma argumentelor invocate în cererile apel şi, raportându-le la suportul probatoriu, constată că instanţa de judecată ierarhic inferioară, justificat, pronunţându-se asupra aspectelor importante, având în susţinere cadrul legal aplicabil în speţă, a ajuns la concluzia de admitere parţială a cererii formulate.*
56. În aceste condiții, instanța de apel constată că prima instanță a aplicat corect normele de drept material și procesual incidente, a realizat o apreciere judicioasă a probelor administrate și a motivat concludent soluția de admitere parțială a cererii formulate în baza ansamblului circumstanțelor de fapt pertinente.
57. Prin urmare, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ al Curții de Apel Centru conchide că motivele invocate în cererile de apel nu sunt de natură să răstoarne concluziile instanței de fond și nu relevă încălcări de drept sau erori de apreciere care să justifice modificarea ori casarea hotărârii atacate, motive pentru care va respinge cererile de

apel declarate de Ministerul Justiției al RM și Tcaci Maxim, cu menținerea hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 17 octombrie 2025, pronunțată în cauza civilă la de chemare în judecată înaintată de Tcaci Maxim către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, cu privire la încasarea prejudiciului moral cauzat în rezultatul deținerii în condiții contrare prevederilor art. 3 CEDO.

58. În conformitate cu prevederile art. 385 lit. a), art. art. 389-390 Cod de procedură civilă, Colegiul Civil, Comercial şi de Contencios administrativ al Curţii de Apel Centru -

D E C I D E :

Se resping apelurile declarate de Tcaci Maxim și Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Se menţine hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 17 octombrie 2025, pronunțată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Tcaci Maxim către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, cu privire la încasarea prejudiciului moral cauzat în rezultatul deținerii în condiții contrare prevederilor art. 3 CEDO.

Decizia este definitivă din momentul emiterii, dar poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție, în termen de două luni de la data comunicării deciziei integrale, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Președintele completului,
judecătorul Dimitriu Serghei

Judecătorii Gîrleanu Violeta

Roșca Constantin